

УДК

doi 10.59226/3041-1971.1.2024.53-61

ХАЦАЮК Олександр Володимирович

заслужений тренер України, магістр (олімпійський та професійний спорт), начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту-начальник фізичної підготовки і спорту Київського інституту Національної гвардії України
ORCID ID 0000-0002-4166-9099

САМСОНОВ Юрій Віталійович

кандидат технічних наук, доцент, заступник начальника факультету логістики з навчальної роботи Національної академії Національної гвардії України
ORCID ID 0000-0001-5973-7988

АПРОБАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНСТРУКТОРІВ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ АКЦЕНТОВАНИМ ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Статтю присвячено актуальним питанням формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури (моніторингу спеціалізованих інтернет-ресурсів) члени науково-дослідної групи встановили, що досліджень, які комплексно розкривають особливості організації системи підготовки майбутніх інструкторів з вогневої підготовки (у тому числі й з акцентованим використанням засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки) бракує. Враховуючи реалії сьогодення, це засвідчує своєчасність та актуальність, а також практичну спрямованість обраного напрямку наукової розвідки.

Під час дослідно-аналітичної роботи скориговано та апробовано організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. Розроблені членами науково-дослідної групи організаційно-педагогічні умови реалізовано впродовж трьох етапів: організаційно-діагностичного, формувального та константувального (із відповідним навчально-методичним та технічним забезпеченням). Вперше із використанням сучасного наукового інструментарію отримано показники на рівні підсистеми біомеханічного контролю. Перспективи подальших досліджень в обраному напрямку наукової розвідки передбачають розроблення методики формування військово-прикладних навичок (техніки) стрільби з автоматичної стрілецької зброї рекрутів Національної гвардії України на початковому етапі первинної військово-професійної підготовки.

Ключові слова: *апробація; біомеханіка; військовослужбовці; вогнева підготовка; готовність; етапи; інструктори; професійний стандарт; спеціальна фізична підготовка; фізична підготовка.*

Постановка проблеми. Захист суверенітету та територіальної цілісності держави в реаліях сьогодення вимагає від представників інституцій сектору

безпеки і оборони України високої професійної підготовленості. Необхідно наголосити, що підготовка (перепідготовка) військових фахівців для потреб

інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) здійснюється у вищих військових навчальних закладах, навчальних центрах відповідної інституції (у тому числі й закордоном), а також у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

На підставі аналізу наукових праць учених О. Маркова, В. Михайличенка, В. Панова, Г. Самсонової, Р. Устіловського (та ін.) доцільно констатувати, що домінують роль у професійній підготовці військовослужбовців інституцій СБОУ відіграють інструктори. Зазначимо, що, відповідно до основного переліку відомих нормативно-правових документів інституцій СБОУ, основними предметами бойової підготовки є: тактична (тактико-спеціальна), вогнева, домедична та фізична (спеціальна фізична) підготовка.

Своєю чергою, перехід інституцій СБОУ на стандарти НАТО потребує внесення змін у систему підготовки кадрів для потреб інституцій СБОУ, особливо у напрямі професійного розвитку викладачів та інструкторів (за відповідними військово-обліковими спеціальностями, представників навчальних частин (центрів) та вищих військових навчальних закладів), що у майбутньому сприятиме більш компетентнісному та раціональному підходу щодо вирішення завдань професійної підготовки військовослужбовців різних категорій та вікових груп.

Прийняття на озброєння сил безпеки та оборони України новітнього озброєння та техніки диктує нові вимоги щодо підготовки висококваліфікованих кадрів, що своєю чергою підтверджує актуальність та своєчасність підготовки інструкторів з вогневої підготовки. Адже саме ця ланка військових фахівців (наставників) на сьогодні є домінують у напрямі навчання та виховання військовослужбовців різних категорій (вікових груп) інституцій СБОУ на різних етапах їхньої професійної (індивідуальної) підготовки.

Наголосимо: під час практичних занять (тренінгів) інструктори з вогневої підготовки перебувають у «зонах» значного психофізичного навантаження, що при низькій індивідуальній фізичній та спеціальній фізичній (методичній за військовим фахом) підготовленості може сповільнювати, а у окремих випадках навіть нівелювати, процес формування практичних навичок стрільби з різних зразків стрілецької зброї у військовослужбовців різних категорій, які навчаються. За таких обставин очевидною є потреба у модернізації програми професійного становлення майбутніх інструкторів з вогневої підготовки, яка крім спеціальних військових теоретичних знань та прак-

тичних навичок передбачає використання засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки.

Отже, доцільно констатувати, що сформовані стійкі навички застосування сучасних зразків стрілецької зброї військовослужбовцями різних категорій інституцій СБОУ в умовах значного психофізичного навантаження (екстремальних умовах службово-бойової діяльності) у майбутньому забезпечить перевагу над супротивником під час можливих вогневих контактів. Це своєю чергою сприятиме перемозі України над військами російської федерації.

Дослідження організовано відповідно до плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025» за участю військових фахівців вогневої та спеціальної фізичної підготовки: Київського інституту Національної гвардії України; Національної академії Національної гвардії України; навчальних центрів (військових частин), які здійснюють підготовку інструкторів з вогневої підготовки для потреб інституцій СБОУ, а також профільних кафедр вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ).

Аналіз актуальних наукових досліджень і публікацій. На першому етапі здійснено рефлексію наукових праць учених: Т. Білоуса [1], С. Романчука [2], С. Марченкова [3] та інших фахівців (А. Бухуна, Є. Денисенка, Я. Павлова, В. Ягупова, В. Шемчука), які у своїх дослідженнях висвітлили актуальні проблеми організації системи професійної освіти представників інституцій СБОУ.

Подальше вивчення спеціалізованої науково-методичної та довідкової літератури актуалізувало значущість наукових праць учених: В. Реця [4], Ю. Самсонова, О. Маркова, Є. Забули, О. Хацаюка, Є. Гарбара, Т. Магмета, К. Задорожного, О. Повара [5], Ю. Самсонова, О. Хацаюка, О. Літвінова, В. Вяскова, О. Смагіна, С. Шабатури [6], Р. Кізяна, О. Хацаюка, О. Бірюкова [7] та інших військових фахівців обраного напрямку наукової розвідки (Д. Бодирева, Є. Зеленського, А. Луцкова, В. Федорова, О. Черніченка). У них наведено приклади організації системи вогневої підготовки військовослужбовців інституцій СБОУ.

Грунтовними, виконаними на високому науково-методичному рівні, є напрацювання вчених: О. Хацаюк, М. Медвідь, Б. Максимчук, О. Курок, П. Дзюба (та ін.) [8], Ю. Самсонова, Н. Партико, К. Дяченка, М. Курилова, Б. Кушнар'ова, А. Хоменка [9], Р. Любича [10], М. Медвідь, О. Хацаюк, К. Сидорченко, С. Ворок, А. Кернас, М. Боровик [11] та інших фахівців (Д. Грищенко, А. Одерова, О. Петрачкова,

Ф. Попова, Г. Сухоради, Ю. Фіногенова). У них визначаються актуальні методики (технології), які забезпечують формування готовності представників досліджуваної категорії до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки.

Заслужують на увагу наукові праці: Ю. Самсонова, Ю. Белашова, О. Хацаюка, К. Задорожного, В. Толокнеєва та ін. [12], О. Маркова, Ю. Самсонова, С. Бородіна, В. Шемчука, І. Атаманенка [13], Ю. Самсонова, В. Соколовського, К. Задорожного, О. Повара, М. Курилова [14], О. Повара, К. Дяченка, В. В'яскова, Б. Кушнар'ова, М. Курилова [15] та інших учених і практиків (В. Аніщенко, І. Бірюкова, О. Бірюкова, М. Медвідя, А. Ніконенка, П. Пістряка). У них представлено приклади розроблення ефективних педагогічних моделей (технологій), програм, методик, що забезпечують формування готовності представників інституцій СБОУ до професійної діяльності з акцентованим використанням сучасних зразків автоматичної стрілецької та високоточної зброї.

У контексті емпіричного дослідження заслуговують на увагу за своїм змістом та сутнісними характеристиками наукові праці вчених (практиків): В. Швеця, Ю. Павлової, І. Боднар [16], Ф. Попова, О. Марченка [17], Р. Устіловського, В. Кривича, Р. Анацького, Л. Томіч, Д. Каплюка, Т. Гром, В. Мазура [18] та інших фахівців військової справи (О. Іващенко, Н. Орленка, В. Савицького, О. Нікітюка, О. Хацаюка). У них розкрито особливості (основні етапи) всебічної підготовки інструкторів з відповідної військово-облікової спеціальності.

У результаті аналізу науково-методичної та довідкової літератури (моніторингу спеціалізованих інтернет-ресурсів) члени науково-дослідної групи встановили, що досліджень, які комплексно розкривають особливості організації системи підготовки майбутніх інструкторів з вогневої підготовки (у тому числі й з акцентованим використанням засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки) бракує. Це потребує подальших досліджень, засвідчує своєчасність та актуальність, а також практичну спрямованість обраного напрямку наукової розвідки.

Головною метою дослідження є апробація організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії Украї-

ни, які навчаються на курсах інструкторів з вогневої підготовки).

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити такі завдання:

– здійснити аналіз науково-методичної та спеціальної літератури у напрямі організації системи професійної освіти представників інституцій СБОУ;

– здійснити аналіз науково-методичної і довідкової літератури у напрямі організації системи вогневої підготовки військовослужбовців інституцій СБОУ;

– визначити актуальні методики (технології), які забезпечують формування готовності представників досліджуваної категорії до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки;

– здійснити рефлексію сучасних педагогічних моделей (технологій), програм, методик, які забезпечують формування готовності військовослужбовців інституцій СБОУ до професійної діяльності, що передбачають використання новітніх зразків автоматичної стрілецької (високоточної) зброї;

– здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури у напрямі всебічної підготовки інструкторів з відповідної військово-облікової спеціальності.

Під час дослідно-аналітичної роботи члени науково-дослідної групи використали такі методи дослідження (на емпіричному та теоретичному рівнях): абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, математично-статистичні (кореляційного аналізу, факторного аналізу, шкалювання) тощо. Крім цього, використано досвід бойових дій, а також багаторічний досвід організації системи вогневої, фізичної та спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців різних категорій (вікових груп) інституцій СБОУ.

Виклад основного матеріалу. Для якісного відпрацювання поставлених перед членами науково-дослідної групи (НДГ) завдань (заключний етап емпіричного дослідження) у межах наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022-2025» було залучено провідних учених та практиків, а саме:

Ю. Самсонова, О. Хацаюка (адміністрування, ідея, загальне керівництво науковим проєктом, методологія, затвердження робочої гіпотези, керівництво етапами емпіричного дослідження);

В. Михайличенка, Г. Самсонова (коригування експериментальної програми, затвердження робочих матеріалів, результатів анкетування);

Р. Кізяна, О. Кириченка (аналітика, концептуалізація, фінансування, дослідження, анкетування,

систематизація експериментальних даних, математична статистика, інструментальне забезпечення);

О. Маркова, В. Євсєєва (програмне забезпечення, науково-методичне забезпечення, обробка статистичних даних).

Упродовж попередніх етапів члени НДГ визначили сутнісні характеристики [19], а також критерії (рівні) сформованості [20] готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності. Крім цього на основі отриманих даних розроблено експериментальні організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки [21].

З метою перевірки ефективності експериментальних організаційно-педагогічних умов члени НДГ здійснили їх коригування та адаптацію до умов безпосереднього впровадження. Необхідно наголосити, що запропоновані експериментальні організаційно-педагогічні умови планувалося реалізувати впродовж трьох етапів: організаційно-діагностичного, формувального та константувального [21].

Організація педагогічного експерименту передбачала: отримання дозволу командування на внесення відповідних змін у наявні програми навчання курсантів; отримання згоди учасників експерименту (курсантів, інструкторів, викладачів, медичного персоналу) на обробку персональних даних та їх участь у педагогічному експерименті.

У педагогічному експерименті взяли участь курсанти ($n=31$ чол.) однієї із навчальних частини Національної гвардії України (з міркувань безпеки нумерація та місце дислокації не розголошується), які навчаються за програмою підготовки інструкторів з вогневої підготовки. З метою якісного відпрацювання поставлених завдань, учасників педагогічного експерименту було розподілено на дві групи – контрольну (Кг, $n=15$ чол.) та експериментальну (Ег, $n=16$ чол.). Крім цього, ми визначили:

1) незалежні змінні – алгоритм проходження основних етапів (організаційно-діагностичного, формувального та константувального) курсантами, які навчаються за програмою підготовки інструкторів з вогневої підготовки з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки;

2) залежні змінні – рівень теоретичної, методичної, практичної підготовленості за військово-обліковою спеціальністю (інструктора з вогневої підготов-

ки) та індивідуальний рівень спеціальної фізичної підготовленості, що забезпечує готовність до професійної діяльності.

Наголосимо, що представники Кг та Ег на початку педагогічного експерименту суттєво не розрізнялися за рівнями: теоретичної, методичної, практичної підготовленості (за військово-обліковою спеціальністю) та рівнем спеціальної фізичної підготовленості, завдяки чому було забезпечено однорідність складу груп. Крім цього, під час участі в педагогічному експерименті курсанти Ег використовували запропоновані членами НДГ експериментальні організаційно-педагогічні умови [21] (із відповідними внесеними корективами). Своєю чергою, в курсантів Кг, які взяли участь у педагогічному експерименті, навчально-тренувальний процес здійснювався традиційно (відповідно до програми навчання).

Результати діагностування рівнів сформованості: теоретичної, методичної, практичної підготовленості (за військово-обліковою спеціальністю) та рівнем спеціальної фізичної підготовленості курсантів Кг та Ег до професійної діяльності упродовж педагогічного експерименту подано на рис. 1.

Аналіз отриманих результатів засвідчив позитивну динаміку сформованості готовності представників досліджуваної категорії (курсантів Кг та Ег) до професійної діяльності, однак у курсантів Кг зазначені зміни виражено не суттєво (див. рис. 1). Необхідно також зазначити, що у процесі порівняння результатів педагогічного експерименту до і після його закінчення членам НДГ стало відомо, що у курсантів Кг емпіричні значення критерію χ^2 менші за критичне (характеристики порівнюваних груп збігаються на рівні значущості 0,05; у курсантів Ег перелічені показники критерію χ^2 більші за критичне, достовірність різниці характеристик порівнюваних груп становить 95 %).

Отже, отримані результати є достовірними і дозволяють нам сформулювати висновок, що відмінності не випадкові, а системні та засвідчують ефективність запропонованих членами НДГ експериментальних організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки [21].

Враховуючи зазначене, доцільно констатувати, що поставлені перед нами завдання виконанні, а головну мету дослідження досягнуто.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті дослідження члени науково-

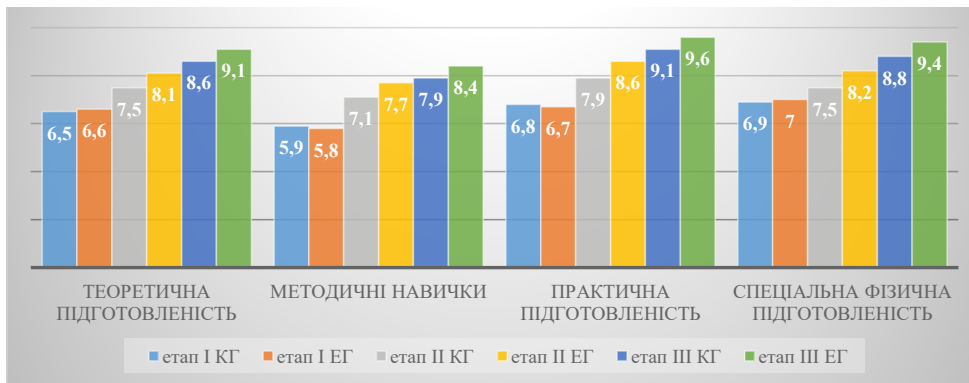

Рис. 1. Динаміка рівнів сформованості: теоретичної, методичної, практичної підготовленості (за військово-обліковою спеціальністю) та рівнем спеціальної фізичної підготовленості представників К₂ та Е₂ до професійної діяльності впродовж педагогічного експерименту (визначалася у балах шляхом експертного оцінювання, де «10» максимальний бал, а «1» – мінімальний)

дослідної групи скоригували та апробували організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності з акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України, які навчаються на курсах інструкторів з вогневої підготовки).

Розроблені членами науково-дослідної групи організаційно-педагогічні умови реалізовано впродовж трьох етапів: організаційно-діагностичного, формувального та константувального (із відповідним навчально-методичним та технічним забезпеченням). Наголосимо, що реалізація кожного з етапів відповідно до плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022-2025» забезпечило формування ключових (професійних) компетентностей у майбутніх інструкторів з вогневої підготовки. Це, своєю чергою, інтенсифікувало та осучаснило систему вогневої підготовки військовослужбовців Національної гвардії України, що забезпечило якісне виконання завдань за призначенням представниками досліджуваної категорії в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Важливим є й той факт, що впровадження засобів спеціальної фізичної підготовки, а також сучасного наукового інструментарію в систему підготовки інструкторів з вогневої підготовки (відповідно до основних етапів педагогічного експерименту) забезпечило підвищення таких показників:

- 1) сили окремих біоланок (в Н), спеціальної силової витривалості;
- 2) тактильної чутливості, швидко-силових якостей м'язів, гнучкості та координації (вестибулярної

стійкості).

Це, своєю чергою, позитивно вплинуло на формування ключових компетентностей та професійних навичок, необхідних для здійснення влучних пострілів із різних зразків стрілецької зброї. Необхідно зазначити, що скориговані членами науково-дослідної групи організаційно-педагогічні умови додатково забезпечили у курсантів Е₂:

- 1) оптимізацію прикладення вектору сили натиснення на спусковий гачок, плавність спуску (поступовість нарощування сили натиску на спусковий гачок);
- 2) керування моментом сили та моментами коливань у безпорних фазах відносно різноманітних осей;
- 3) розуміння моментів інерції, раціональну оптимізацію кутової швидкості загального центру маси тіла, окремих біоланок (в град./сек);
- 4) збільшення кількості влучних пострілів за одиницю часу (згідно з вимогами «Курсу стрільби»);
- 5) підвищення темпу та швидкості стрільби, збалансування вектору та імпульсу сили натиску на спусковий гачок, оптимізацію траєкторії руху загального центру маси та його окремих біоланок, що в цілому сприяло оптимізації умов організації педагогічного експерименту і прискорило процес професійного становлення майбутніх інструкторів з вогневої підготовки (курсантів Е₂) на рівні підсистеми біомеханічного контролю.

Результати дослідження впроваджено у систему підготовки майбутніх інструкторів з вогневої підготовки (курсантів навчальних частин Національної гвардії України). Окремі результати емпіричного дослідження впроваджено у систему вогневої та фізичної (спеціальної фізичної) підготовки курсантів

навчальних частин (центрів) Національної гвардії України та курсантів: Київського інституту Національної гвардії України, Національної академії Національної гвардії України.

Перспективи подальших досліджень в обраному напрямі наукової розвідки передбачають розроблення методики формування військово-прикладних навичок (техніки) стрільби з автоматичної стрілецької зброї рекрутів Національної гвардії України на початковому етапі первинної військово-професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Білоус Т. Л. Формування професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників ОВС: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Слов'янськ, 2015. 278 с.
2. Романчук С. Педагогічна технологія професійної та фізичної підготовки військовослужбовців артилерійської розвідки до виконання бойових завдань. *Вісник Прикарпатського національного університету*. 2017. № 25. С. 257–263.
3. Марченков С. М. Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2021. 23 с.
4. Рец В. В. Роль занять з вогневої підготовки у професійній підготовці майбутніх поліцейських. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. 2018. № 3. С. 220–222.
5. Самсонов Ю. В., Марков О. В., Забула О. Є., Хацаюк О. В., Гарбар Є. О., Магмет Т. М., Задорожний К. А., Повар О. В. Апробація педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК «JAVELIN» із акцентованим використанням засобів СФП. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2023. № 3 (161). С. 136–141.
6. Самсонов Ю. В., Хацаюк О. В., Літвінов О. В., Вясков В. М., Смагін О. І., Шабатура С. О. Змістово-функціональна модель формування військово-прикладних навичок стрільби з автоматичної стрілецької зброї майбутніх офіцерів НГУ. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2023. № 11 (171). С. 162–168.
7. Кізян Р. В., Хацаюк О. В., Бірюков О. І. Апробація організаційно-педагогічних умов формування навичок стрільби з автоматичної стрілецької зброї майбутніх офіцерів НГУ. *Науковий вісник КІНГУ*. 2023. № 2. С. 31–39.
8. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457–475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431>.
9. Самсонов Ю., Партико Н., Дяченко К., Курилов М., Кушнар'єв Б., Хоменко А. Результати дослідно-експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів до бойового застосування ПТРК «ФАГОТ» із використанням засобів СФП. *Військова освіта*. 2021. № 32 (44). С. 136–142.
10. Любич Р. І. Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки: дис. ... доктора філософії: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2023. 424 с.
11. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16(2), 336–355. <https://doi.org/10.18662/rem/1-6/2/860>.
12. Самсонов Ю. В., Белашов Ю. О., Хацаюк О. В., Задорожний К. А., Толочнеєв В. О., Шабатура С. О., Повар О. В., Магмет Т. М. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до застосування новітніх зразків високоточної зброї із акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. № 2 (160). С. 155–161.
13. Марков О. В., Самсонов Ю. В., Бородін С. В., Шемчук В. А., Атаманенко І. О. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів різних інституцій сектору безпеки і оборони України в системі вогневої підготовки із використанням сучасних технічних засобів навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 32 (2). С. 60–74.
14. Самсонов Ю. В., Соколовський В. В., Задорожний К. А., Повар О. В., Курилов М. М. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів

НГУ до застосування ПТРК «Стугна-П» у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 49 (2). С. 31–37.

15. Повар О. В., Дяченко К. Е., В'ясков В. М., Кушнарьов Б. О., Курилов М. М. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів до застосування ПТРК «Javelin» в екстремальних умовах службово-бойової діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. № 86 (2). С. 164–179.

16. Швець В. Л., Павлова Ю. О., Боднар І. Р. Фахова компетентність інструкторів фізичної підготовки і спорту органів внутрішніх справ. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2021. № 3 (31 т. 6). С. 366–373.

17. Попов Ф. І., Марченко О. Г. Модель фізичної підготовки льотчиків-інструкторів. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*. 2022. № 6. С. 262–264.

18. Устіловський Р. В., Кривич В. В., Анацький Р. В., Томіч Л. М., Каплюк Д. Д., Гром Т. В., Мазур В. Й. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. № 4 (177). С. 176–182.

19. Михайліченко В. М., Самсонова Г. С., Магмет Т. М., Бородін С. Муленко О. О. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 2 (69). С. 105–112.

20. Кізян Р. В., Кириченко О. О., Бірук А. І., Кушнарьов Б. О., Пиріжок А. В. Критерії, рівні сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 1 (71). С. 156–164.

21. Марков О. В., Євсєєв В. О., Муленко О. О., Коваленко В. Л., Каплюк Д. Д., Доля С. В. Формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності із акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізич-*

ної культури (фізична культура і спорт). 2024. № 8 (181). С. 180–202.

References

1. Bilous, T. L. (2015). Formuvannia profesiinoi hotovnosti do roboty v ekstremalnykh umovakh u maibutnykh pratsivnykiv OVS [Formation of professional readiness to work in extreme conditions among future employees of the OBS]. *dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Sloviansk*. 278 s. [in Ukr.].

2. Романчук, С. (2017). Pedahohichna tekhnolohiia profesiinoi ta fizychnoi pidhotovky viiskovoslužbovtiv artyleriiskoi rozvidky do vykonannia boiovykh zavdan [Improving the applied skills of practical shooting in the professional education system of the National Police of Ukraine]. *Visnyk Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu*. № 25. S. 257-263. [in Ukr.].

3. Marchenkov, S. M. (2021). Formuvannia informatsiino-analitychnoi kompetentnosti maibutnykh ofitseriv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of informational and analytical competence of future officers in the process of professional training]. *avto-ref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Zhytomyr*. 23 s. [in Ukr.].

4. Rets, V. V. (2018). Rol zaniat z vohnevoi pidhotovky u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh politseyskykh [The role of fire training classes in the professional training of future police officers]. *Pidhotovka politseyskykh v umovakh reformuvannia systemy MVS Ukrainy*. № 3. S. 220–222. [in Ukr.].

5. Samsonov, Yu. V., Markov, O. V., Zabula, O. Ye., Khatsaiuk, O. V., Harbar, Ye. O., Mahmet, T. M., Zadorozhnyi, K. A., Povar, O. V. (2023). Aprobatsiia pedahohichnykh umov formuvannia hotovnosti maibutnykh ofitseriv NHU do zastosuvannia PTRK «JAVELIN» iz aktsentovanykh vykorystanniam zasobiv SFP [Approbation of the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future NGU officers for the use of the JAVELIN ATGM with an emphasis on the use of SFP means]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*. № 3 (161). S. 136–141. [in Ukr.].

6. Samsonov, Yu. V., Khatsaiuk, O. V., Litvinov, O. V., Viaskov, V. M., Smahin, O. I., Shabatura, S. O. (2023). Zmistovo-funktsionalna model formuvannia viiskovo-prykladnykh navychok strilby z avtomatychnoi striletskei zbroi maibutnykh ofitseriv NHU [A content-functional model of the formation of military-applied shooting skills with automatic small arms of

future officers of NSU]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*. № 11 (171). S. 162–168. [in Ukr.].

7. Kizian, R. V., Khatsaiuk, O. V., Biriukov, O. I. (2023). Aprobatsiia orhanizatsiino-pedahohichnykh umov formuvannia navychok strilby z avtomatychnoi striletskoi zbroi maibutnikh ofitseriv NHU [Approbation of the organizational and pedagogical conditions for the formation of shooting skills with automatic small arms of future NGU officers]. *Naukovyi visnyk KINHU*. № 2. S. 31–39. [in Ukr.].

8. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457–475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431> [in Eng.].

9. Samsonov, Yu., Partyko, N., Diachenko, K., Kurylov, M., Kushnarov, B., Khomenko, A. (2021). Rezultaty doslidno-eksperymentalnoi perevirky pedahohichnykh umov formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv do boiovoho zastosuvannia PTRK «FAHOT» iz vykorystanniam zasobiv SFP [The results of the research and experimental verification of the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers for the combat use of the FAGOT anti-tank missile system with the use of SFP means]. *Viiskova osvita*. № 32 (44). S. 136–142. [in Ukr.].

10. Liubchych, R. I. (2023). Formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do sluzhbovo-boiovoi diialnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky, [Formation of the physical readiness of future officers of the National Guard of Ukraine for service and combat activities in the process of professional training]. dys. ... doktora filosofii : 015 Profesiina osvita (za spetsializatsiiamy). Kharkiv. 424 s. [in Ukr.].

11. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16(2), 336–355. <https://doi.org/10.18662/rem/1-6/2/860> [in Eng.].

12. Samsonov, Yu. V., Belashov, Yu. O., Khatsaiuk, O. V., Zadorozhnyi, K. A., Toloknieiev, V. O., Shabatura, S. O., Povar, O. V., Mahmet, T. M. (2021). Pedahohich-

ni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv do zastosuvannia novitnikh zrazkiv vysokotochnoi zbroi iz aktsentovanykh vykorystanniam zasobiv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers to use the latest models of high-precision weapons with an emphasis on the use of special physical training]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*. № 2 (160). S. 155–161. [in Ukr.].

13. Markov, O. V., Samsonov, Yu. V., Borodin, S. V., Shemchuk, V. A., Atamanenko, I. O. (2021). Formuvannia profesiinykh kompetentnosti maibutnikh ofitseriv riznykh instytutstii sektoru bezpeky i oborony Ukrainy v systemi vohnevoi pidhotovky iz vykorystanniam suchasnykh tekhnichnykh zasobiv navchannia, [Formation of professional competencies of future officers of various institutions of the security and defense sector of Ukraine in the fire training system using modern technical training tools]. *Innovatsiina pedahohika*. № 32 (2). S. 60–74. [in Ukr.].

14. Samsonov, Yu. V., Sokolovskyi, V. V., Zadorozhnyi, K. A., Povar, O. V., Kurylov, M. M. (2022). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv NHU do zastosuvannia PTRK «Stuhna-P» u riznykh umovakh sluzhbovo-boiovoi (operatyvnoi) diialnosti [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of NSU to use the Stugna-P ATGM in various conditions of service and combat (operational) activity]. *Innovatsiina pedahohika*. № 49 (2). S. 31–37. [in Ukr.].

15. Povar, O. V., Diachenko, K. E., Viaskov, V. M., Kushnarov, B. O., Kurylov, M. M. (2023). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti hotovnosti maibutnikh ofitseriv do zastosuvannia PTRK «Javelin» v ekstremalnykh umovakh sluzhbovo-boiovoi diialnosti [Criteria, indicators and levels of readiness of future officers to use Javelin ATGMs in extreme conditions of service and combat activity]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. № 86 (2). S. 164–179. [in Ukr.].

16. Shvets, V. L., Pavlova, Yu. O., Bodnar, I. R. (2023). Fakhova kompetentnist instruktoriv fizychnoi pidhotovky i sportu orhaniv vnutrishnikh sprav [Professional competence of physical training and sports instructors of internal affairs bodies]. *Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports*. № 3 (31 T. 6). S. 366–373. [in Ukr.].

17. Popov, F. I., Marchenko, O. H. (2022). Model fizychnoi pidhotovky lotchykiv-instruktoriv [Model of

physical training of instructor pilots]. *Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravoohoronnykh orhaniv, riadovalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy*. № 6. S. 262–264. [in Ukr.].

18. Ustilovskyi, R. V., Kryvyuch, V. V., Anatskyi, R. V., Tomich, L. M., Kapliuk, D. D., Hrom, T. V., Mazur, V. Y. (2024). Sutnisni kharakterystyky formuvannia hotovnosti maibutnykh instruktoriv z fizychnoi pidhotovky i sportu do profesiinoi diialnosti [Essential characteristics of the formation of the readiness of future physical training and sports instructors for professional activity]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*. № 4 (177). S. 176–182. [in Ukr.].

19. Mykhailichenko, V. M., Samsonova, H. S., Mahmet, T. M., Borodin, S. Molenko, O. O. (2024). Sutnisni kharakterystyky formuvannia hotovnosti maibutnykh instruktoriv z vohnevoi pidhotovky do profesiinoi diialnosti [Essential characteristics of formation of readiness of future fire training instructors for professional activity]. *Innovatsiina pedahohika*. № 2 (69). S. 105–112. [in Ukr.].

20. Kizian, R. V., Kyrychenko, O. O., Biruk, A. I., Kushnarov, B. O., Pyrizhok, A. V. (2024). Kryterii, rivni sformovanosti hotovnosti maibutnykh instruktoriv z vohnevoi pidhotovky do profesiinoi diialnosti [Criteria, levels of readiness of future instructors in fire training for professional activity]. *Innovatsiina pedahohika*. № 1 (171). S. 156–164. [in Ukr.].

21. Markov, O. V., Yevseiev, V. O., Molenko, O. O., Kovalenko, V. L., Kapliuk, D. D., Dolia, S. V. (2024). Formuvannia hotovnosti maibutnykh instruktoriv z vohnevoi pidhotovky do profesiinoi diialnosti iz aktsentovanykh vykorystanniam zasobiv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [Formuvannia hotovnosti maibutnykh instruktoriv z vohnevoi pidhotovky do profesiinoi diialnosti iz aktsentovanykh vykorystanniam zasobiv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*. № 8 (181). S. 180–202. [in Ukr.].

Khatsaiuk Oleksandr

Honored coach of Ukraine,
Head of the Department of Physical Education, Special
Physical Training and Sports –
Head of Physical Training and Sports
of the Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine

Samsonov Yurii

Ph.D. (Technical Sciences), Associate Professor,
Deputy Head of the Faculty of Logistics for
Educational Work of the National Academy
of the National Guard of Ukraine in Kharkiv

APPROVAL OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF THE READINESS OF FUTURE FIRE TRAINING INSTRUCTORS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES WITH THE EMPHASIZED USE OF SPECIAL PHYSICAL TRAINING TOOLS

The article is devoted to the topical issues of forming the readiness of future fire training instructors for professional activity with an emphasis on the use of special physical training tools. According to the results of the analysis of scientific-methodical, special and reference literature (monitoring of specialized Internet resources), the members of the scientific research group found that studies that comprehensively reveal the peculiarities of the organization of the system of training future instructors in fire training (including with an accentuated use of means physical and special physical training) are rare. Taking into account the realities of today, this proves the timeliness and relevance, as well as the practical component of the chosen direction of scientific research.

During the research and analytical work, the organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future fire training instructors for professional activity with an emphasis on the use of special physical training tools were adjusted and tested. The organizational and pedagogical conditions developed by the members of the research group were implemented during three stages: organizational and diagnostic, formative and constant (with appropriate educational, methodological and technical support). For the first time, with the use of modern scientific tools, indicators at the level of the biomechanical control subsystem were obtained. Prospects for further research in the chosen direction of scientific intelligence include the development of a methodology for the formation of military applied skills (techniques) of shooting with automatic small arms of recruits of the National Guard of Ukraine at the initial stage of primary military professional training.

Keywords: approval; biomechanics; military personnel; fire training; readiness; stages; instructors; professional standard; special physical training; physical training.